

Over een paar weken, ten minste als het weer wat meewerkt en het zonnetje zich niet al te veel schuilhoudt, komen na de sneeuwkllokjes en crocussen ook de tulpen te voorschijn om ons van hun fraaie kleuren te doen genieten.

En dan is het wel aardig er iets van te weten.

Oorspronkelijk waren de tulpen alle rood-en-geel gekleurd. De zuiver roode en gele en witte soorten heeft men door aanhoudend uitzoeken en kweken weten te verkrijgen.

Met het kweken van tulpen houdt men zich in ons land vooral bezig in Noord- en Zuid-Holland in de streken die dicht achter de duinen zijn gelegen. Maar ook in Zeeland treft men hier en daar z.g. bollenvellen aan. Jammer dat de oorlog zoo'n groote stoornis heeft veroorzaakt in den tulpenhandel. In het laatste jaar zijn heel wat tulpenbollen inplaats van naar Amerika of Duitschland verzonden te worden tot veevoeder verwerkt. En 't is te voorzien dat vele bollenvelden, zoolang de oorlog duurt, zullen gebruikt worden voor de teelt van andere gewassen.

Met de hyacinten, de lelietjes der dalen enz. behooren de tulpen tot de familie der leliën.

Aan de plant onderscheiden we gemakkelijk de verschillende deelen: den bol met de wortels, stengel, bladeren en bloem. De bol heeft, al is hij wat vaster en minder regelmatig van vorm, veel overeenkomst met een gewone ui en heeft ook zoo'n scherpen smaak. Trouwens die hebben veel bloembollen. 't Is een middel ter beveiliging tegen de vraatzucht van velerlei dieren. Bovendien zijn de tulpenbollen, zoo al niet bepaald vergiftig, dan toch niet geheel onschadelijk voor de gezondheid.

Als we den tulpenbol nauwkeurig bekijken zien we het eerst een

bruin vliesje, zoo droog en taai, dat het den bol beveiligt tegen vochtigheid, wormen en kleine insecten. Verwijderen we die „schil” dan vinden we vier vleezige zoogenaamde rokken, die door een heel dun vliesje van elkaar zijn gescheiden en na die weggenomen te hebben houden we een geelgroen kokertje over. Rollen we dat uiteen, dan komen drie of vier blaadjes voor den dag en daarbinnen in zit, soms geel of rood, meestal echter wit, de bloem nauwelijks één centimeter groot, maar geheel volledig met steel en bloemkroon, meeldraden en stamper, en elk van die deelen ingepakt in een dun vliesje, het allerduinste dat te bedenken is.

De „rokken” bevatten de voedingsstoffen waar het kleine plantje van groeien moet. Is die voorraad op dan zijn intusschen de wortels groot genoeg om uit de aarde, of als de bollen op glazen gezet zijn uit het water, voedsel op te nemen. Uit dezelfde platte schijf waaruit de wortels zijn geschoten, schiet ook de stengel omhoog met de bladeren, die evenals bij alle andere planten voedsel uit de lucht opnemen.

De bloem van de Tulp — elke plant heeft er maar één — bestaat uit twee kransen elk van drie bladen, die afwisselend zijn geplaatst, zoodat de buitenste die van den binnensten krans voor een groot deel bedekken.

Bij de meeste bloemen vindt men onder aan den voet van de bloembladen een honingnapje, waardoor de insecten worden gelokt. Maar die „geurmakertjes” ontbreken bij de Tulp. Zooals bij meer bloemen het geval is, moeten de schitterende kleuren het gemis van de aangename geur vergoeden.

Binnen de fraaie bloem der Tulp vindt men 6 meeldraden, ook al geplaatst in twee kransen elk van drie, en dan een vrij dikken stamper. Die stamper bestaat voornamelijk uit een in drie deelen verdeeld vruchtbeginsel, waaruit zich een doosvrucht zou ontwikkelen met drie hokjes en in elk daarvan een massa platte zaadjes. Maar daartoe wordt de tulp gewoonlijk niet den tijd gelaten, want de verflenste bloemen zijn alles behalve een sieraad voor den tuin en de bollenkweekers snijden de bloemen heel gauw af om den bol zoo krachtig mogelijk te doen groeien.

De bollenkweekers laten de bollen in den grond totdat de bladeren en stengels geheel verdord en verdroogd zijn. Daarna nemen zij ze op en bewaren ze op een droge plaats tot het najaar. Dan worden ze door den kweeker of door den kooper in den grond gebracht

en gedurende den winter bedekt met takken, bladeren of iets dergelijks.

De geschiedenis der tulp is wel heel merkwaardig.

In 't jaar 1599 werden door een Duitsch plantkundige te Augsburg, Conrad Gesner geheeten, eenige sierlijke planten meegebracht uit de Levant (Klein-Azië). 't Waren tulpen, destijds in Europa, tenminste in West-Europa nog geheel onbekend. Maar het duurde niet lang of overal werd over de „nieuwe plant” gesproken. Jaren lang bleef de Tulp echter zoo zeldzaam dat men heel wat betalen moest om er een machtig te worden. Toen eenigen tijd later de tulpen-kweekers er in slaagden allerlei kleurschakeeringen bij de toch reeds fraaie bloemen te verkrijgen, kwamen de tulpen zoo in trek, dat er een drukke handel in de kostbare bollen gedreven werd.

De jaren 1635—1637 zullen met betrekking tot den tulpenhandel altijd bekend blijven. De zucht om bollen van fraaie tulpen te bezitten of er in te handelen was reeds vroeger tot een bedenkelijke hoogte gestegen. Maar in die beide jaren werd het een dwaasheid die de schromelijkste gevolgen had. Nog erger werd het omdat men er een windhandel van maakte, d.w.z. men ging bollen verkoopen zonder ze te bezitten en koopen zonder dat ze behoeften geleverd te worden, alleen om door het verschil in marktprijs, op een vooraf bepaalden tijd, grove winsten te kunnen maken. Zelfs schippers, turfdragers, dienstmeisjes lieten hun werk in den steek om door den handel in tulpenbollen rijk te worden.

't Is in die jaren gebeurd dat een enkele Tulpenbol werd verkocht voor *f*13000, zegge dertien duizend gulden. Met graagte gaf men soms een koets met twee paarden, zelfs een solied heerenhuis voor een enkelen Tulpenbol.

Vermakelijk is het verhaal van een matroos, die bij een familielid te Amsterdam een tulpenbol oppeuzelde, in de meening dat het een ui was en onthutst stond te kijken toen hem lang niet vriendelijk werd verteld dat hij in de gauwigheid een lekkernijtje ter waarde van ruim 3000 gulden had verorberd.

In 1637 kwam aan die dwaasheid, waartegen de Staten een verbod hadden uitgevaardigd, een plotseling einde. De vraag hield op en de bollen hadden hun waarde verloren, zoodat duizenden al het geld dat ze in dien handel hadden gewaagd verloren en tot armoede vervielen.